

Pilotprojekt - registrering af flagermus i Rødovre i 2011

Et fælles projekt mellem Rødovre Kommune og DN Rødovre afdeling.

Projektet er inspireret af DN Furesø afdelings projekt i 2010, der igen er inspireret af Københavns Kommunes projekt i 2009 i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og Zoologisk Museum.

Projektets formål

er at registrere forekomster af flagermus i Rødovre. Projektet vil:

- dokumentere forekomster af flagermus
- registrere områder, der er fourageringsområder
- registrere træer eller trægrupper, der benyttes som rastesteder
- registrere ynglekolonier og om muligt vinteropholdssteder

Registreringerne stilles til rådighed for Rødovre Kommune med henblik på at forbedre kommunens mulighed for at tage hensyn til flagermus i forbindelse med administration og drift, og at forbedre kommunens indsats i forhold til EU's Habitatsdirektiv.

Projektet skal formidle viden og øge opmærksomhed om flagermusbeskyttelse i kommunen.

Erfaringer fra projektet kan måske danne udgangspunkt for udarbejdelse af generelle retningslinjer for pleje af beplantninger og skovarealer med forekomst af flagermus.

Projektets organisering

I forbindelse med projektet er nedsat en styregruppe, der består af Judith Hjartbro (JH) og Steen Christiansen (SC) fra DN Rødovre samt landskabsarkitekt Tine Sand Gybeck (TSG) fra Rødovre Kommune. Styregruppens medlemmer varetager kontakten mellem kommunen og øvrige deltagere i projektet.

SC har kontaktet Bo Håkansson (BH) fra DN's sekretariat og Hans Baagøe (HB) fra Zoologisk Museum, som begge har medvirket ved registreringsprojektet i København. BH har vurderet projektbeskrivelsen og har tilbudt at udlåne nogle flagermus-detektorer, og HB har tilbudt at medvirke ved et evt. opstartsmøde og senere at foretage artsbestemmelse af flagermus.

SC har kontaktet Københavns Universitets Studenterkomité om bistand til udførelse af registreringen, og har fået tilsagn om at en håndfuld studerende gerne vil være registranter.

Herudover har 4 borgere fra Rødovre og omegn givet tilsagn om at ville udføre registreringer.

Projektet gennemføres

i 2011 som et pilotprojekt, hvor registreringsudstyret afprøves og der samles erfaringer. Resultatet evalueres i efteråret 2011, hvor der også tages stilling til fortsættelse og evt. opskalering i 2012. I pilotprojektet prioriteres registreringerne på få arealer.

Registreringerne foretages fortrinsvis de sidste 2 uger af juni, i juli og i de 2 første uger af august. Registreringer om morgenen sker fra senest 2½ time før solopgang til ½ time før solopgang. Registreringer om aftenen sker fra senest solnedgang til ca. 2 timer efter solnedgang.

DN Rødovre organiserer at registreringerne gennemføres, og når registreringerne er afsluttet at de forelægges for kommunen i overskuelig form, enten nedfældet på kortværk eller i form af GPS-koordinater, som kommunen forventes at kunne overføre til digitale kort i GIS.

Rødovre Kommune bidrager med omtale af projektet på kommunens hjemmeside og oplysninger om hvordan private kan være med til at passe på flagermusene.

Kommunen leverer også det nødvendige kortværk samt legitimationskort el.lign. til registranterne.

Kommunen udpeger områder af særlig interesse for arbejdet i 2011. Hvis kommunen planlægger træfældninger i perioden september-oktober 2011 i områder med mulig forekomst af flagermus, vil det have førstehøjrioritet at registrere flagermus i disse områder, så registreringerne kan indgå i en fælles drøftelse, inden der evt. foretages fældninger.

I disse udvalgte områder foretages screening, dvs. registrering af forekomster af flagermus, indtegnning på kort af områder med aktivitet, områder med særlig kraftig aktivitet og om muligt registrering af fund af yngle- og overvintringskolonier.

I pilotprojektet kan også foretages registrering af forekomst af flagermus, uanset hvor i kommunen de bliver observeret. Til brug herfor udarbejdes særlige registreringsskemaer og kortværk. Mulighed for rapportering via kommunens og/eller DN Rødovre afdelings hjemmeside undersøges.

Projektets økonomi

SC har fra DN's sekretariat fået tilsagn om vederlagsfrit lån af 7 flagermus-detektorer, og som følge heraf skal der alene anskaffes bl.a. lommelygter, bøger og evt. kikkerter og GPS.

SC vil søge om finansiering af forannævnte fra bl.a. Nordea's gavefond og DN's projektpulje.

Projektet igangsættes

når styregruppen har holdt opstartsmøde.

Foreløbig tidsplan 2011

- uge 10 – udarbejdelse af udkast til projektbeskrivelse
- uge 11 – beslutning om projektstart på møde i DN Rødovre
- uge 14 – indledende kontakt til Rødovre Kommune med udkast til projektbeskrivelse
- uge 14 – indledende kontakt til KU Studenterkomité (bioregistreringsudvalget)
- uge 14 – indledende kontakt til Bo Håkansson i DN om projektet
- uge 14 – indledende kontakt til Zoologisk Museum om projektet
- 13. april – deltagelse i møde på Hareskov bibliotek i Furesø (arrangør DN Furesø)
- 23. maj – opklarende møde med Rødovre Kommune
- uge 22 – projektbeskrivelsen færdiggøres
- uge 23 – projektgruppen holder opstartsmøde, herunder defineres undersøgelsesområderne
- uge 23-24 – instruktionsmøde og registreringstur med Hans Baagøe (?) fra Zoologisk Museum
- uge 24-33 – registreringerne gennemføres
- uge 38 – udarbejdelse af informationsmateriale til kommunens og DN Rødovres hjemmeside, samt afrapportering og evt. plan for registreringer 2012.

Steen Christiansen, DN Rødovre afdeling

Sådan foretages registreringerne

Målet er inden for de prioriterede områder at:

- Dokumentere forekomst af flagermus.
- Registrere områder, der er fourageringsområder.
- Registrere træer eller trægrupper, der benyttes som rastesteder.
- Registrere ynglekolonier og om muligt vinteropholdssteder.

Kort:

Registreringerne indtegnes på kort udskrevet fra kommunens Gis-system.

Registreringsperioder:

Registreringerne foretages fortrinsvis de sidste 2 uger af juni, i juli og i de 2 første uger af august.

Registreringer om morgenen sker fra senest 2½ time før solopgang til ½ time før solopgang.

Registreringer om aftenen sker fra senest solnedgang til ca. 2 timer efter solnedgang. Se tabel over registreringstidspunkter.

Alle øvrige registreringer er naturligvis også velkomne.

Sådan gør du:

I dagslys gås ruten igennem. Alle træer gennemses grundigt for spor af kolonier. Disse registreres på kortet. Flagermusene flytter ofte rundt mellem forskellige træer. Da yngle- og rasteområderne er beskyttet året rundt, også når der ikke opholder sig flagermus, registreres alle træer, man kan se benyttes som koloni eller nyligt har været det.

Ved aftenregistrering er det vigtigt at starte ved de træer, hvor der er tegn på kolonier, og være der i god tid før starttidspunktet. Udflyvningen kan ske i et kort tidsrum med start ved solnedgang.

Udflyvningstidspunktet varierer fra art til art. Først brunflagermus, så dværgflagermus, så troldflagermus og til sidst vandflagermus.

Morgenindflyvningen kan strække sig over et længere tidsrum, idet dyrene kredser om træet inden indflyvning.

De sociale lyde og ungerne kald kan ofte høres uden detektor. Så lyt ved frekvenser fra 20 kHz og nedefter. Kort før udflyvningen kan man først høre tiltagende sociale lyde, som direkte efter udflyvningen går over i de artsspecifikke lyde.

Brunflagermusen yngler udelukkende i træer, og er derfor særlig vigtig. Det er også den letteste at finde kolonier af, da der er tydelige spor af ekstremt urin og urin ved hullerne.

Sydflagermusen og skimmelflagermusen yngler ikke i træer men kun i bygninger.

Dværgflagermusen gør begge dele.

Vandflagermusen har ynglekolonier i træer.

Troldflagermusen har sommerrastesteder i træer og trækker sydpå om vinteren.

Art	Frekvens Khz	Udflyvning min. efter solnedgang	Bemærkning
Brunflagermus	20	0	Stor art med smalle vinger. Flip-flop
Sydflagermus	25	-	Stor art med brede vinger. Raster kun i bygninger
Skimmelflagermus ?	25	-	Mellemstor art. Raster kun i bygninger
Troldflagermus	35	30	Lille art. Trækker sydpå om vinteren
Vandflagermus	45	40-60	Lille art. Jager over vandoverfladen
Dværgflagermus	55	30	Lille art

Denne tabel viser de arter, der er aktuelle i Furesø Kommune.

Skimmelflagermus ved jeg ikke om findes i Furesø Kommune. Den kan kendes på at hannernes parringssang om efteråret kan høres som høje tikkende lyde uden detektor.

Langøret flagermus kan måske også forekomme. Den jager helt inde i vegetationen og kan stå stille i luften.

Feltregistreringer

Der benyttes udskrift af luftfotos i høj opløsning, hvor enkeltstående træer og trægrupper kan skelnes. 1 A4 ark til hvert område. Ved hver registrering benyttes to udskrifter – en til kladde og en til renskrift. Alle registreringer afleveres ved sæsonens afslutning renskrevet til DN's kontaktpersoner i projektgruppen.

På kortet indtegnes og nummereres observationssteder, områder der anvendes til fouragering, samt enkelttræer og trægrupper, der anvendes som rasteområde. Samme nummererede sted kan med fordel benyttes flere gange under dagens registrering og med fordel også ved efterfølgende registreringer.

I feltskemaet noteres observatørens navn, dato, tidspunkt for observationen og alle andre oplysninger, man finder relevante.

Registrerings- tidsrum 2010

Registreringer om morgenen sker fra senest 2½ time før solopgang til ca. ½ time før solopgang.
Registreringer om aftenen sker fra senest solnedgang til ca. 2 timer efter solnedgang.

Dato	Solnedgang Registrering start	Registrering slut	Registrering start	Registrering slut	Solopgang
1.7	21.58	23.58	2.01	4.01	4.31
2.7	21.57	23.57	2.02	4.02	4.32
3.7	21.57	23.57	2.03	4.03	4.33
4.7	21.56	23.56	2.04	4.04	4.34
5.7	21.55	23.55	2.05	4.05	4.35
6.7	21.55	23.55	2.06	4.06	4.36
7.7	21.54	23.54	2.07	4.07	4.37
8.7	21.53	23.53	2.08	4.08	4.38
9.7	21.52	23.52	2.09	4.09	4.39
10.7	21.51	23.51	2.10	4.10	4.40
11.7	21.50	23.50	2.11	4.11	4.41
12.7	21.49	23.49	2.13	4.13	4.43
13.7	21.48	23.48	2.14	4.14	4.44
14.7	21.47	23.47	2.16	4.16	4.46
15.7	21.45	23.45	2.17	4.17	4.47
16.7	21.44	23.44	2.18	4.18	4.48
17.7	21.43	23.43	2.20	4.20	4.50
18.7	21.41	23.41	2.21	4.21	4.51
19.7	21.40	23.40	2.23	4.23	4.53
20.7	21.38	23.38	2.25	4.25	4.55
21.7	21.37	23.37	2.26	4.26	4.56
22.7	21.35	23.35	2.28	4.28	4.58
23.7	21.34	23.34	2.30	4.30	5.00
24.7	21.32	23.32	2.31	4.31	5.01
25.7	21.30	23.30	2.33	4.33	5.03
26.7	21.28	23.28	2.35	4.35	5.05
27.7	21.27	23.27	2.36	4.36	5.06
28.7	21.25	23.25	2.38	4.38	5.08
29.7	21.23	23.23	2.40	4.40	5.10
30.7	21.21	23.21	2.42	4.42	5.12
31.7	21.19	23.19	2.44	4.44	5.14